Analiza izloženosti riziku poslovanja

Pačarek, Ivona

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:597654

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski studij Financijski menadžment

Ivona Pačarek

ANALIZA IZLOŽENOSTI RIZIKU POSLOVANJA

Završni rad

Osijek , 2020. godina

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski studij Financijski menadžment

Ivona Pačarek

ANALIZA IZLOŽENOSTI RIZIKU POSLOVANJA

Završni rad

Kolegij: Analiza financijskih izvještaja

Student: Ivona Pačarek

JMBAG: 0111122473

E-mail: ivona.0612@gmail.com

Mentor: izv.prof.dr.sc. Blaženka Hadrović Zekić

Osijek, 2020. godina

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Ivona Pačarek
JMBAG: 0111122473
OIB: 01493962189
e-mail za kontakt: ivona.0612@gmail.com
Naziv studija: Preddiplomski studij Financijski menadžment
Naslov rada: Analiza izloženosti riziku poslovanja
Mentor/mentorica rada: izv. prof. dr. sc. Blaženka Hadnaić Zekić

U Osijeku, 24. rujna 2020. godine

Potpis Ivona Pačarek

Sažetak

Da bi poduzeće donosilo pravovremene i točne odluke važno je prepoznati opasnosti iz okruženja te na pravi način efikasno utjecati na potencijalne rizike. Gledajući u prošlost rizici nisu bili toliko opasni za poslovanje te su poslovali uz vrlo stabilnoj okolini. U današnje vrijeme mnoga poduzeća se suočavaju sa novim tehničkim i tehnološkim razvojem s kojima dolazi nesigurna okolina poslovanja te se oni moraju na što bolji način prilagođavati. U svojoj proizvodnji i prodaji svaka organizacija nastoji plasirati što kvalitetniji i inovativniji proizvod na tržište gdje postoji veliki rizik od neprihvaćanja proizvoda. Prije plasiranja proizvoda moraju napraviti detaljnu analizu prilika i prednosti koje tvrtke može ostvariti na novom tržištu. da bi poduzeće što bolje upravljalo rizicima mora napraviti učinkovit sustav što predstavlja jedno od najbitnijih instrumenata zaštite od konkurencije i reagiranja na nove promjene. U riziku poduzeća prisutni su neki od pojmova rizika, a to su: rizik, analiza rizika, tehnike i metode upravljanja rizika. Stoga se u ovom radu definira pojam rizika i analizira struktura financijskih izvještaja poduzeća Podravke d.d. Koprivnica, kroz njihovu detaljniju analizu bilance i računa dobiti i gubitka uz korištenje horizontalne i vertikalne analize te analize financijskih pokazatelja.

Ključne riječi: poslovni rizik, okolina, analiza, poduzeće, financijski izvještaj

Sadržaj

1. UVOD 1
2. POJAM POSLOVNOG RIZIKA 2
2.1. Značajke poslovnog rizika 2
2.2. Podjela poslovnog rizika 4
3. UTJECAJ FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA U ANALIZI POSLOVNOG RIZIKA . 8
3.1. Bilanca 8
3.2. Račun dobiti i gubitka 9
3.3. Izvještaj o novčanim tokovima 10
3.4. Izvještaj o promjenama glavnice 11
3.5. Bilješke uz financijske izvještaje 12
4. PRIMJER ANALIZE POSLOVNOG RIZIKA – PODRAVKA d.d. KOPRIVNICA 14
4.1. Podravka d.d., Koprivnica 14
4.2. SWOT analiza Podravke d.d. Koprivnica 14
4.3. Vertikalna analiza 16
4.4. Horizontalna analiza 17
4.5. Analiza rizika pomoću skupina financijskih pokazatelja 20
4.5.1. Pokazatelji likvidnosti 20
4.5.2. Pokazatelji ekonomičnosti 22
4.5.3. Pokazatelji aktivnosti 24
4.5.4. Pokazatelji profitabilnosti 25
5. ZAKLJUČAK 27
LITERATURA 28
POPIS TABLICA 29

1. UVOD

Predmet ovog rada je analiza izloženosti rizika poslovanja. Rizik s kojim se svako poduzeće susreće je **poslovni rizik** koji predstavlja rizik s kojim se ostvaruje bruto financijski rezultat poduzeća. Ono predstavlja opasnost poslovnih aktivnosti s kojima poduzeće ne ostvaruje željenu razinu efikasnosti i profitabilnosti. Kao posljedica tih događaja moguć je nastup negativnih efekata na cjelokupnu organizaciju. Negativne činjenice koje utječu na poslovanje mogu biti uzrokovane kadrovskim promašajem, pogrešnim odlukama te nepovoljnim događajima. Posljedica neželjenih rezultata može proizlaziti iz samog rada i poslovanja poduzeća na temelju pogrešnih prijašnjih i sadašnjih odluka ili njihovog krivog vođenja.

Cilj ovog rada je objasniti poslovni rizik, prikazati povezanost financijskih izvješća sa poslovnim rizikom, te na praktičnom primjeru pokazati da li je poduzeće Podravka d.d. Koprivnica izloženo riziku poslovanja. Prilikom analize bilance te računa dobiti i gubitka objašnjene su metode horizontalne i vertikalne analize te financijski pokazatelji promatranog poduzeća 2017. i 2018. godinu.

Rad je sastavljen od pet poglavlja, od toga se prvo poglavlje sastoji od predmeta, cilja, metoda i strukture rada. Drugo poglavlje se sastoji od pojmovnog određenja i podjele poslovnog rizika. U trećem poglavlju se obrađuje utjecaj financijskih izvještaja u analizi poslovnog rizika. U četvrtom poglavlju će se prikazati praktičar primjer analize poslovnog rizika poduzeća Podravka d.d. Koprivnica. U zadnjem dijelu donijeti će se sumirani zaključak svega rečenog i donijeti vlastiti sud o temi.

2. POJAM POSLOVNOG RIZIKA

Rizik poduzeća predstavlja potencijalnu opasnost gubitka trenutne vrijednosti koje neko poduzeće posjeduje. U današnje vrijeme ljudi, ali i tvrtke se različito ponašaju prema riziku. S obzirom na vrijednost ulaganja u neke projekte poduzeće prihvaća manje ili veći rizik što ovisi o veličini kapitala uloženih u investiciju. Moderna shvaćanja financijskog rizika odnose se na tumačenje da su ljudi skloni riziku što definira zaključak da su ljudi spremni prihvatiti veći rizik za veći prinos po ulaganju. Da bi poduzeće efikasno poslovalo ono mora predviđati rizike kako bi se s njima moglo što uspješnije upravljati.

„Poslovni rizik možemo definirati kao prijetnju prilikom uspješnog ostvarenja ciljeva poduzeća. Sve što ugrožava sposobnost tvrtke da postigne svoje financijske ciljeve smatra se poslovnim rizikom.“ (Pongrac, B., Majić, T. 2015: 95).

Ključna stvar kako bi izbjegli rizik i osigurali dobro poslovanje poduzeća proizlazi iz dobre identifikacije i analize poslovnih rizika s kojima se poduzeće suočava. Razne ekonomske krize istaknule su snažan utjecaj rizika te su podsjetile na iznimnu važnost njihovog postojanja.

Međutim, ponekad se uzrok rizika očituje u eksternim čimbenicima poslovanja organizacije. Zbog toga je nemoguće da se tvrtka u potpunosti zaštiti od rizika, ali postoje načini za ublažavanje ukupnih rizika povezanih s poslovanjem što i većina tvrtki to postiže usvajanjem strategije upravljanja rizicima.

2.1. Značajke poslovnog rizika

Karakteristike poslovnih rizika mogu se istaknuti s obzirom na njegove sljedeće značajke:

1. nepredvidivi i nepovoljni događaji;
2. kadrovski promašaj;
3. pogrešna odluka;
4. loše prijašnje i sadašnje odluke;
5. negativni utjecaj vanjskih čimbenika;
6. loša prosudba o njihovoj važnosti (Kadlec, Ž., Bedeković, M., 2018: 37).

„U davnim su vremenima poslovni rizici bili manji i ograničeni dok su u današnje vrijeme prilično ozbiljni zbog utjecaja konkurencije, tehnologije te globalizacije“ (Kadlec, Ž., Bedeković, M., 2018: 37).

Mala poduzeća manje su izložena poslovnim rizicima jer uživaju fleksibilnost operacija i lako se mogu prilagoditi promjenjivim okolnostima. S druge strane, veća je veličina poduzeća; manja je fleksibilnost kojom ona raspolaže. Stoga su **veća poduzeća** izloženija poslovnim rizicima (Andrijević, I., 2016.).

U slučaju poslovnih poduzeća koja se bave proizvodnjom / kupnjom potrebnih predmeta npr. soli, šećera, ulja, tkanine itd. manji je rizik jer je potražnja za većinom potrebnih predmeta neelastična ili manje elastična. S druge strane, poslovna poduzeća koja se bave proizvodnjom / kupnjom luksuznih predmeta izloženija su poslovnim rizicima; jer je potražnja za luksuznim predmetima vrlo elastična.

U slučaju poslovnih poduzeća koja prodaju samo u gotovini, poslovni rizici su nikakvi; što se tiče mogućnosti nastanka loših dugova. S druge strane, poslovna poduzeća koja obavljaju velike kreditne prodaje ozbiljno su izložena riziku od nastanka loših dugova.

„U onim poslovnim aktivnostima gdje postoji jaka konkurencija, poslovna su poduzeća izložena ozbiljnim rizicima uzrokovanim postupcima i reakcijama konkurenata. Kao takva, poslovna poduzeća koja karakteriziraju monopolističke situacije suočavaju se s malim rizikom zbog konkurencije.“ (Kereta, J., 2004: 48-53.).

Suvremeno poslovanje izloženo je nekoliko rizika. Roba se proizvodi u očekivanju potražnje. Sama potražnja je u većini slučajeva nepredviđena. Osim toga, postoji vremenski jaz između proizvodnje i distribucije. Poslovni čovjek mora se suočiti s nekoliko rizika prije distribucije proizvoda. Neki od rizika opisani su u nastavku:

1. **Promjena cijena:** Na slobodnom tržištu kretanja cijena su česta. Takva kretanja ponekad su vrlo nasilna i rezultiraju gubitkom za poslovnog čovjeka. Vrlo je teško osigurati potpuno pokriće od nepovoljnih promjena cijena. Stoga se ovim rizicima ne može izbjeći osiguranjem.
2. **Kreditni rizici**: Kredit je žila kucavica svake poslovne tvrtke. Prodaja po kreditnim uvjetima gotovo je univerzalna i nijedan poduzetnik ne može izbjeći prodaju kredita. No, istodobno postoje i šanse za kreditne rizike. Dužnici mogu propustiti vratiti dug. Kreditni rizik se može osigurati. No, kod nas se kreditni rizik ne može osigurati.

Međutim, poduzetnik može izbjeći takve rizike stvaranjem odgovarajuće rezerve za loše i sumnjive dugove. Ovaj je uređaj zapravo vrsta samoosiguranja.

3. **Rizici opskrbe**: Dobit nije sigurna kada raspored proizvodnje nije siguran. Poduzetnik ne može nastaviti sa svojim proizvodnim rasporedom kada je opskrba neredovita. Ovu vrstu rizika nije moguće potpuno izbjeći. Zapravo se taj rizik ne može osigurati.
4. **Promjena kvalitete:** Rizik gubitka zbog pogoršanja nejednakosti robe značajan je za kvarljivu robu poput voća i povrća. Roba se također može oštetiti u tranzitu i time pogoršati kvalitetu. Morska je voda korozivna i nepovoljno utječe na kvalitetu robe. Rizici koji proizlaze iz ovih razloga mogu se osigurati i izbjeći nastali gubitak.
5. **Rizik potražnje**: Kupovina motiva i navika je dinamična. Moda i ukusi uvijek se mijenjaju. Posljedično se i potražnja može promijeniti. Promjene u potražnji negativno će utjecati na poslovnog čovjeka. Osobito kada proizvod ima elastičnu potražnju, poduzetnik ne može pobjeći od ovog rizika ako nije oprezan i ako temeljito ne poznaje tržište. Ovakvu vrstu rizika nije moguće izbjeći osiguranjem kod osiguravatelja. Obično se osiguravajuća društva također neće obvezati na pokrivanje rizika potražnje.

Uz gore navedene rizike, postoje i drugi rizici kojima su poduzetnici izloženi. Ti rizici uključuju: smanjenje volumena prodaje uslijed zamjenske prodaje, uplitanje vlade, zadane vrijednosti ugovora, loše ponašanje zaposlenika poput štrajkova, isključenja i javno ponašanje poput građanskog rata, nereda itd.

2.2. Podjela poslovnog rizika

U poslovanju poduzeća postoje dvije podjela rizika koje ovise o internim i eksternim čimbenicima iz okruženja pa s toga postoje unutarnji i vanjski rizici. Prema Lacković Z.(2004.) unutarnji poslovni rizici su:

- rizik organizacije poduzeća;
- rizik strukture sredstava poduzeća;
- rizik kadrova;
- robni rizik;
- rizik uporabe resursa;
- rizik ulaganja kapitala;

- rizik uspješnosti;
- rizik inovacija.

Poslovni rizik u poduzeću je rizik organizacije koji dovodi do opasnosti da pravila i mjere poslovanja ne odgovaraju uvjetima poslovanja te potrebama poduzeća. Da bi ona uspješno upravljala ovim rizikom mora voditi brigu o veličini poduzeća, međusobnoj usklađenosti pojedinih dijelova te funkcija poduzeća i intenzitetom rada. Poslovni rizik se može pojaviti u obliku: rizika kvalitete, rizika elastičnosti, rizik jednostranosti, rizik nestabilnosti te rizik veličine i lokacije (Deželjin J.,1999: 168.).

Rizik strukture sredstava poduzeća prikazan je kao kvantitativni i kvalitativni iskaz koji nastaje analizom poslovanja i bilance kao temeljnog financijskog izvještaja. Zbog neusklađenosti zahtjeva i uloženih sredstava u proizvodnji nastaju kvantitativni rizici, a oni mogu biti: rentabilnost, likvidnost, prevelike/premale zalihe ili prekid proizvodnje. Kvalitativni ili vrijednosni rizik nadovezuje se na kvantitativni prikazujući te podatke u vrijednosnom (novčanom) obliku koji prikazuje rizičnost strukture u kojem se poduzeće izložilo opasnosti ovog rizika. Kvalitativni rizik se javlja u obliku: neelastičnosti, nepostojanosti te strukturi sredstava poduzeća.

Kako bi se poduzeće zaštitilo od oštećenja zbog neodgovarajuće strukture zaposlenika, stručne nesposobnosti, umanjene sposobnosti ili smanjene motivacije ono se osigurava protiv rizika kadrova. Rizik kadrova podijeljen je u četiri rizične podgrupe: kvantitativni kadrovski rizik, kvalitativni kadrovski rizik, rizik kadrovske strukture te rizik upravljanja kadrova (Deželjin J.,1999.; 168.-169.).

Robni rizik povezan je sa određivanjem količine, kakvoće i vrijednosti robe. Do ovoga rizika dolazi zbog osjetljivosti i izloženosti robe prilikom odražavanja njezine uporabne vrijednosti s obzirom na njezina estetska, biološka, kemijska ili fizička svojstva. Poduzeće koje ima širok robni asortiman izložen je velikom riziku. Zaposlenici poduzeća moraju imati dovoljno znanja i iskustva prilikom skladištenja robe jer može doći do kala, rasipa, loma te kvara robe.

Posljednji navedeni rizik tj. rizik uporabe resursa rezultat je nedovoljnog iskorištavanja pojedinog resursa ili korištenjem strojeva suprotno tehničkim uputama. Rizik inovacije nastaje prilikom neostvarivanja očekivanih rezultata primjenom nove inovacije u okruženju. Ovaj rizik se smatra jednim od najrizičnijih aktivnosti te što je veća inovacija veći je rizik od neprihvaćanja novih načina proizvodnje. Rizik uspješnosti je najvećim

djelom vezan uz profitabilnost poduzeća te predstavlja opasnost nedostizanja očekivane stope povrata uloženog kapitala. Rizik ulaganja kapitala je neizostavan dio svake investicije gospodarskih subjekata te kao takav se razvrstava u neprenosive poslovne rizike.

Govoreći o vanjskim poslovnim rizicima poduzeće ima jako mali utjecaj na vanjsko okruženje koje značajno utječe na uspješnost poslovanja, poslovni život te razvoj poduzeća. S obzirom na to poduzeće treba imati proaktivan odnos prema njima te im se prilagođavati. Prema Lacković Z.(2004.) vanjski poslovni rizici su:

- gospodarski rizik;
- tržišni rizici;
- rizik izvršenja kupoprodajnog ugovora;
- prijevozni (transportni) rizici;
- izvozni rizici;
- politički i socijalni rizici.

Gospodarski ili izvozni rizik predstavlja najčešće opasnost od nemogućnosti naplaćivanja svojih potraživanja za prodanu robu koju je kupac u inozemstvu zaprimio. Ovaj rizik nastaje kada kupac ne želi platiti kupljenu robu, prilikom otkazivanja narudžbe ili kada odbije primiti robu ili dokument. Gospodarski rizik se ne može osigurati jer je dio poslovnog rizika koji tereti poduzeće, ali se može smanjiti upravljajući vlastitim mjerama politike.

Definirajući tržišni rizik može se promatrati s različitih aspekata funkcije trgovine, oni mogu biti: prostorni, vremenski, kvalitativni, kvantitativni, relativni te apsolutni. Rizik izvršenja kupoprodajnog ugovora nastaje u trenutku neispunjavanja ugovornih obveza koja za posljedicu ima financijsku štetu za prodavatelja i kupca. Prema pojavnom obliku može biti rizik ispunjenja obveza prodavatelja te rizik kupčeva izvršenja ugovora.

Prilikom transporta robe i usluga može doći do prijevoznog odnosno transportnog rizika koji može biti osnovni ili dopunski. Osnovni rizik vezan je uz prijevoz dok je dopunski vezan uz robu te njezino rukovanje. Izvozni rizik za poduzeće je nepredvidiv, jedinstven, neočekivan i neponovljiv događaj koji za posljedicu ima veliku štetu ili gubitak, a tereti se samo jedno poduzeće. Kako bi smanjilo taj rizik poduzeće vodi politiku izvoznih rizika te ju stavlja na najmanju moguću mjeru. Pojavni oblici izvoznog rizika su: gospodarski, valutni, političko-socijalni, tečajni, rizik konverzije, moratorija, transfera, supstitucije te međunarodnog

prijevoza (Deželjin J.,1999.; 172.). Jedan od vanjskih poslovnih rizika je politički rizik koji nastaje aktivnošću države ili nekih izvanrednih događaja. Oni mogu nastati štrajkom, radničkim nemarom, terorizmom i kao takvi mogu prouzročiti velike štete. Politički rizik zemlje predstavlja izvoz robe ili kapitala, a sastoji se u opasnosti da izvoznik neće moći naplatiti svoja potraživanja za izvoz u neku drugu zemlju. Glavni razlozi mogu biti prezaduženost te nesređeni politički odnosi.

3. UTJECAJ FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA U ANALIZI POSLOVNOG RIZIKA

3.1. Bilanca

Bilanca je jedno od dva temeljna financijska izvješća te je ključna za financijsko sastavljanje te računovodstveno vođenje platnog prometa poduzeća. Bilanca je prikaz ukupne imovine tvrtke te imovine koja se financira bilo kroz dug ili kroz kapital. Drugi naziv je izvještaj o neto vrijednosti ili izvještaj o financijskom položaju poduzeća. Bilanca se temelji na temeljnoj jednadžbi: **Imovina = Obveze + Kapital** (Belak, V., 2001: 115.).

Kao takva, bilanca je podijeljena na dvije strane (ili odjeljke). Lijeva strana bilance prikazuje svu imovinu tvrtke. S desne strane, bilanca opisuje obveze poduzeća i dionički kapital. Kriteriji prema kojima se sastavljaju sve stavke bilance je likvidnosti. Likvidniji računi poput zaliha, gotovine i obveza prema obrtima stavljaju se ispred nelikvidnih računa gdje pripadaju postrojenja, imovina i oprema (PP&E) i dugoročni dug. Imovina i obveze također su odvojene u dvije kategorije: kratkotrajna i dugotrajna imovina te kratkoročne i dugoročne obveze (Žager, K. & Žager, L., 1999: 34.).

Prilikom sastavljanja ovog financijskog izvješća bitno je pripaziti na formalan izgled bilance, odnosno strukturi aktive i pasive. Sastavljajući važno je voditi se načelima određenih kriterija. Kriterij funkcionalnosti objašnjava kako se na lijevu stranu bilance unose sve pozicije prema njihovoj funkcionalnoj skupini (npr. Unoseći prvo sve pozicije određene skupine imovine). Prva skupina financijskih elemenata ovisi o kriteriju likvidnosti koji govori koliko je poduzeće sposobno da transformira nenovčane oblike imovine u novčane za podmirenje vlastitih obveza. Kriterij likvidnosti dijeli se na kriterije padajuće likvidnosti prema kojem se unose najlikvidniji oblici te rastuća likvidnost koja je obrnuta. Za razliku od aktive pasiva se unosi na temelju kriterija namjene i ročnosti. Prvi kriterij povezan je sa financiranjem imovine dok kriteriji ročnosti zahtjeva unos pozicija prema roku dospijeća.

S obzirom na vremensko sastavljanje bilance, bilanca može biti početna i zaključna. Početna bilanca najčešće se sastavlja na prvi dan nove godine ili prilikom početka rada poduzeća. S druge strane zaključna bilanca se sastavlja 31.prosinca svake godine ili prilikom prestanka rada poduzeća. Ostale vrste bilance su: pokusna, zbrojna, diobena, konsolidirana, fuzijska, sanacijska te likvidacijska bilanca.

Bilanca je vrlo važan financijski izvještaj iz mnogih razloga. Može se promatrati samostalno i zajedno s ostalim izvještajima poput računa dobiti i gubitka te izvještaja o novčanom toku kako bi se dobila cjelovita slika o zdravlju tvrtke. Promatrajući bilancu govorimo o sposobnosti poduzeća da podmiri svoje obveze iz vlastitih izvora financiranja imovine. Da bi lakše pronašli pogreške prilikom sastavljanja financijskih izvještaja poduzeće se može koristiti određenim metodama koje mogu biti: horizontalna te vertikalna analiza i analiza financijskih pokazatelja temeljnih financijskih izvještaja.

3.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka financijski je izvještaj koji sažima prihode, troškove i izdatke koji nastaju tijekom određenog razdoblja, fiskalnog tromjesečja ili godine. Izvještaj o dobiti i gubitku sinonim je računa dobiti i gubitka. U tim zapisima moguće je dobiti informacije o sposobnosti ili nesposobnosti poduzeća da ostvaruje dobit putem povećanja prihoda ili smanjenja troškova. Neki se izvještaji o dobiti i gubitku odnose na izvještaj o dobiti i gubitku, račun dobiti i gubitka, izvještaj o poslovanju, izvještaj o financijskim rezultatima ili prihodu, izvještaj o dobiti ili trošak. Ostvarivanje dobiti ili gubitka poduzeće provodi na način da upravlja vlastitim prihodima i troškovima te načinu sastavljaju izvještaja o dobiti i gubitku (Žager, K., i sur., 2016: 53). Često je najpopularniji i najčešći financijski izvještaj u poslovnom planu jer brzo pokazuje koliku je dobit ili gubitak generiralo poduzeće.

Račun dobiti i gubitka, poput izvještaja o novčanom tijeku, prikazuje promjene na računima tijekom određenog razdoblja. S druge strane, bilanca je kratka slika koja prikazuje što tvrtka posjeduje i što duguje u jednom trenutku. Važno je usporediti račun dobiti i gubitka s izvještajem o novčanom tijeku jer po obračunskoj metodi računovodstva, tvrtka može evidentirati prihode i troškove prije nego što novac primi u ruke.

Račun dobiti i gubitka slijedi opći oblik kao što je vidljivo u donjem primjeru. Počinje unosom prihoda, poznatim kao gornja crta i oduzima troškove poslovanja, uključujući: troškove prodane robe, operativne troškove, porezne troškove i troškove kamata. Razlika, poznata kao dno dna je neto prihod koji se naziva dobit ili zarada. Na mreži možete besplatno pronaći mnoge predloške za izradu osobne ili poslovne izjave o dobiti i gubitku.

Važno je usporediti izvještaje o dobiti iz različitih obračunskih razdoblja jer su promjene prihoda, operativnih troškova, potrošnje na istraživanje i razvoj i neto zarade tijekom

vremena značajnije od samih brojeva. Na primjer, prihodi tvrtke mogu rasti, ali i njezini troškovi mogu rasti puno bržim tempom.

Račun dobiti i gubitka sastoji se od prihoda, rashoda te financijskog rezultata. Prihodi kao i rashodi dijele se na poslovne, financijske i ostale prihode/rashode. Poslovni prihodi i rashodi ostvaruju se obavljanjem glavnih djelatnosti poduzeća, najpoznatiji poslovni prihod je prihod od prodaje proizvoda i robe, a u rashode se ubrajaju redoviti troškovi poslovanja. Financijski prihodi nastaju investiranjem viška financijskih sredstava, a rashodi korištenjem tuđih novčanih sredstava. U ostale prihode i rashode većinom se razvrstavaju izvanredni prihodi i rashodi.

Glavna povezanost bilance i računa dobiti i gubitka može se pojaviti u nekoliko događaja. Proučavajući imovinu povećanje određenog oblika slijedi putem smanjena drugog oblika imovine, povećanja obveza što u konačnici dovodi do nastanka prihoda. Drugi oblik je smanjenje određenog oblika s kojim dolazi povećanje drugog oblika imovine, smanjenja obveza te tim procesom nastaju rashodi. Proučavajući obveze povećanje određene vrste dolazi putem smanjenja neke vrste obveze, povećanja imovine te nastaju rashodi. Suprotno od toga smanjenje obveza događa se povećanjem neke druge obveze, smanjenja imovine što dovodi do stvaranja prihoda. Sastavljajući račun dobiti i gubitka na kraju promatranog razdoblja poduzeće može poslovati s dobitkom ili gubitkom. Poslujući s dobitkom u bilanci može doći do povećanja kapitala i suprotno ako je gubitak dolazi do smanjenja kapitala.

3.3. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima ili izvještaj o novčanom tijeku financijski je izvještaj koji sažima iznos novca i novčanih ekvivalenata koji ulaze i izlaze iz poduzeća. „Izvještaj o novčanom tijeku (CFS) mjeri koliko dobro tvrtka generira novac za podmirivanje svojih dužničkih obveza i financiranje svojih operativnih troškova. CFS nadopunjuje bilancu i račun dobiti i gubitka i obvezni je dio financijskih izvještaja tvrtke od 1987“ (Šestanović, A., et al 2015: 123).

Svrha sastavljanja izvještaja o novčanim tokovima ogleda se u procjeni sposobnosti poduzeća da u budućnosti ostvari čisti novčani tok te omogućuje ocjenjivanje sposobnosti poduzeća radi ispunjavanja vlastitih obveza prema vjerovnicima i isplatu dividendi. Ovaj izvještaj omogućava ocjenu uzroka prema kojim se razlikuje neto dobit od čistog novčanog

toka i procjenu rezultata novčanog toka te raznih nenovčanih investicija i financijskih aktivnosti.

Novčani tokovi omogućuje investitorima da shvate kako teče poslovanje tvrtke, odakle dolazi njezin novac i kako se novac troši. On je važan jer pomaže investitorima da utvrde je li tvrtka na solidnim financijskim osnovama.

Vjerovnici, s druge strane, mogu koristiti novčani tijek kako bi utvrdili koliko novca imaju na raspolaganju (što se naziva likvidnošću) za poduzeće kako bi poduzeće moglo financirati njegove operativne troškove te podmirivati obveze.

Izvještaj o novčanom toku prikazuje novčane primitke i izdatke od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti s pomoću kojih poduzeće promatra svoj konačni novčani tok. Poslovne aktivnosti fokusirane su na proizvodnju i prodaju proizvoda i robe te pružanju usluga koje stvaraju prihod poduzeću. Investicijske aktivnosti podrazumijevaju stjecanje i način otuđivanja dugotrajne imovine koja ne predstavlja novčane ekvivalente. U investicijske aktivnosti ubrajamo ulaganje i prodaju dugotrajne imovine u obliku dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira, materijalne i nematerijalne imovine te odobravanje kredita. U financijske aktivnosti ubrajaju se emisija i otkup vlastitih dionica, isplata dividendi, krediti i obveznice koja nastaje kao posljedica promjene veličine i sastava glavnice te dugova subjekata.

Važno je napomenuti da se novčani tijek razlikuje od računa dobiti i gubitka te bilance jer ne uključuje iznos budućeg priljeva i odljeva novca koji je evidentiran na kreditnom računu. Stoga gotovina nije isto što i neto dobit koja u računu dobiti i gubitka te bilanci uključuje gotovinsku prodaju i prodaju na kredit.

Glavna povezanost između izvještaja o novčanim tokovima i bilance je ta što je izvještaj o novčanim tokovima detaljna razrada bilančne poziciji novac u banci i blagajni koji detaljnije objašnjava sve primitke i izdatke novčanih sredstava.

3.4. Izvještaj o promjenama glavnice

Izvještaj o promjenama kapitala uz bilancu i račun dobiti i gubitka čini sastavni dio glavnih financijskih izvještaja. U njemu se prikazuju promjene kapitala koje su se dogodile između dva promatrana razdoblja. Poznato je da se kapital poduzeća sastoji od uloženog i zarađenog

kapitala, a sukladno našoj bilančnoj shemi ukupni kapital, a raščlanjuje se na šest pod-pozicija (Volarević, H., Varović, M., 2013: 148).

U promatranom izvještaju može se prikazati puno informacija koje se sastavljaju na vrlo kratak način. On nam daje podatke o ostvarenoj zaradi podijeljen na dividende i zadržanu dobit. Do promjena kapitala dolazi uslijed promjena: neto dobiti, dodatnih ulaganja vlasnika, visine izglasanih dividendi, promjene računovodstvene politike te revalorizacijske rezerve.

Zaradu od poslovanja vlasnici sami odlučuju u kojem omjeru će ih raspodijeliti, a rasporediti se može sve ono što je zarađeno (i na što je prethodno plaćen porez). Iz ovog izvještaja je vidljivo da čak i poduzeće koje je u tekućoj godini poslovalo s gubitkom može izglasati dividende. Osnovni uvjet za to je da postoji iznos zadržane dobiti iz prethodnih razdoblja. Naravno da se gubitak mora pokriti, a preostali iznos zarade može ići u raspodjelu u obliku dividendi sukladno odluci vlasnika (Dražić-Lutilsky, I. et al. 2010: 75).

3.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje dopunske su bilješke koje se dodaju objavljenim financijskim izvještajima tvrtke. Bilješke se koriste za daljnje tumačenje podataka uključenih u financijske izvještaje, kao i računovodstvene politike koje je poduzeće prihvatilo. Oni pomažu različitim vrstama korisnika, poput financijskih analitičara i investitora da protumače sve brojeve dodane u financijskim izvještajima. Uz pomoć bilješki nastoje se opisati metode za obračun amortizacije dugotrajne imovine, obračun utroška zaliha te troškova prodanih zaliha koje direktno utječu na financijski rezultat poslovanja. Prilikom sastavljanja bilješki sadržaj i oblik nije propisan te svako poduzeće sastavlja bilješke na svoj način.

Provodeći reviziju financijskih izvještaja revizor prolazi kroz temeljitu istragu svih podataka sadržanih u financijskim izvještajima, uključujući fusnote. Revizori koriste fusnote kako bi utvrdili kako usvojene računovodstvene politike utječu na prijavljene rezultate i stvarni položaj tvrtke.

Bilješke također mogu pružiti informacije o temeljnim pitanjima koja se odnose na cjelokupno financijsko zdravlje tvrtke. Revizor utvrđuje svoje revizijsko mišljenje na

temelju prikazanih podataka u financijskim izvještajima te donosi prijedlog za uspješnije i efikasnije poslovanje poduzeća u budućnosti (Ivanović, Z., 1997: 113).

4. PRIMJER ANALIZE POSLOVNOG RIZIKA – PODRAVKA d.d. KOPRIVNICA

U ovom poglavlju će se na konkretnom primjeru poduzeća Podravka d.d. Koprivnica objasniti i prikazati analiza poslovnog rizika. Putem bilance i računa dobiti i gubitka prikazana su financijska stanja promatranog poduzeća za razdoblje od 2017. do 2018. godine.

4.1. Podravka d.d., Koprivnica

Podravka je hrvatsko prehrambeno poduzeće koje ima sjedište u Koprivnici. Njezina proizvodnja seže iz daleke 1947. godine koja se temelji na tvornice pekmeza i preradi voća koju su 1934. godine osnovala braća Marijan i Matija Wolf. Poduzeće je postalo poznato po proizvodnji Vegete koja svojom kvalitetom prednjači u zemlji, ali i u inozemstvu. Osim Vegete Podravka proizvodi: Lino, Dolcela, Fant, Kviki, Eva, Lero i ostali. Naziv poduzeća nastao je po stanovnicima podravskog kraja gdje je poduzeće smješteno. Tijekom godina Podravkin logotip se mijenjao i boja logotipa je crvena na bijeloj podlozi jer ona pozitivno utječe na emociju ljudi. Slogani poduzeća su **„Od srca srcu“** i **„Kompanija sa srcem“**, dok se godinama koristio slogan **„Kad se sa srcem kuha, kuha se podravka juha“.** 1993. godine Podravka je zahvatila privatizacija i kao takva pretvorena je u dioničko društvo. Podravka je poduzeće koje je jedno od najvećih prehrambenih poduzeća u ovom dijelu Europe. Proizvodni kapaciteti mogu se pronaći u Australiji, Africi, zemljama srednje i istočne Europe, Rusiji, SAD-u, Kanadi, na Bliskom Istoku i Kini.

4.2. SWOT analiza Podravke d.d. Koprivnica

2007. godine započela je kriza čije su posljedice vidljive i danas, samo su vrlo stabilna poduzeća mogla opstati te zadržati ili povećati kapacitete na tržištu sa visokom konkurencijom.

U sljedećoj tablici će biti prikazana SWOT analiza poduzeća Podravka d.d. s kojom se prikazuju prednosti i slabosti te prilike i prijetnje s kojima se ovo poduzeće suočava tijekom svog poslovanja u uvjetima jake konkurencije.

Tablica 1. SWOT analiza Podravke d.d. Koprivnica

PREDNOSTI	SLABOSTI
• tradicija (ime "Podravka") • domaći proizvođač ("kupujmo hrvatsko") • vodeći na tržištu • organizacijske prednosti (jaka distribucija, pokrivenost tržišta), • proizvodnja u Hrvatskoj • širina ukupnog asortimana Podravke • visoka kvaliteta proizvoda • atraktivnost ambalaže • inovativnost mladog branda "Dolcela" • (ulaganja, dinamika) • manje ljudi upleteno u proces donošenja odluka • snažna komunikacija (klasični + „me to you" marketing), prisutnost na društvenim mrežama • veća cjenovna fleksibilnost • prisutnost u discounterima	• superioran nastup na tržištu • prezagušenost robnim grupama • nedostatak trgovačkog marketinga za brand Dolcela • neuspjeh dijela asortimana (npr. mješavina za kolače) • preveliki asortiman onemogućava da se svakom proizvodu dovoljno posvete
PRILIKE	**PRIJETNJE**
• inzistiranje na prednosti domaćeg proizvođača ("kupujmo hrvatsko") • investicije u marketing (mogućnosti prelijevanja budžeta iz drugih asortimana) • širenje asortimana (kvasac je postao brzi uspjeh, postoje mogućnosti za sličan uspjeh i sa drugim proizvodima) • inovacije (kvalitetan odjel za razvoj i istraživanje)	• korupcijske afere i štete nastale korupcijom u privatizaciji • skuplji proces proizvodnje novog proizvoda (potreba za investicijama) • stagnirajuće / opadajuće (tradicionalno) tržište • supstitucija kroz gotove proizvode • rastući trend moderne kuhinje • trend korištenja prirodnih proizvoda • dolazak trgovačkih proizvoda • jačanje pozicija discountera na tržištu • sve veće potrebe ulaganja u marketing (opterećenje budžeta) • ograničenost mogućnosti za inovacije (tradicionalan asortiman)

Izvor: izrada autora prema podacima Podravke d.d. Koprivnica

Neke od glavnih prednosti Podravke su dugotrajna tradicija te usmjerenost na domaću proizvodnju te proizvode s izuzetno velikom kvalitetom. Svojom rasprostranjenošću po

cijeloj Republici Hrvatskoj jedna od velikih prilika je da vlastitom stanovništvu omogući kvalitetne domaće proizvode koje bi uz pomoć investicija u marketingu i inovacija bile još konkurentnije kako na nacionalnom tako i na regionalnoj razini. Jedna od velikih prijetnji s kojom dolazi i poslovni rizik su korupcijske afere i štete koje dolaze kao posljedica tih događaja. Republika Hrvatska ima visoku stopu korupcije. Poduzeće Podravka je snažno poduzeće koje pokušava maksimizirati prilike i minimizirati prijetnje iz okoline s pomoću strategije diverzifikacije.

4.3. Vertikalna analiza

„Vertikalna analiza je ona u kojoj se jedna pozicija iz financijskog izvještaja uzima kao konstanta, te se uspoređuje postotni odnos svih ostalih varijabli, tj. podataka iz izvještaja u odnosu na uzetu konstantnu varijablu.“ (Čular, M., 2013/2014: 55).

Provedba vertikalne analize uvelike ovisi o dobro strukturiranim financijskim izvještajima koja se ogleda u strukturi same bilance te omogućava usporedbu pozicija tijekom jedne godine. Prilikom ocjenjivanja poslovanja putem vertikalne analize prema Engler-u postoje dva važna aspekta:

1. razmatranje strukture imovine poduzeća koja se odnosi na omjer dugotrajne i kratkotrajne imovine određena prema djelatnosti poduzeća;
2. razmatranje izvora imovine poduzeća koji mogu biti tuđi izvori (kratkoročne/dugoročne obveze) i vlastiti izvori (Engler, C.,1987.:67.).

Tablica 2. Vertikalna analiza bilance poduzeća Podravka d.d. za 2017. i 2018. godinu

Pozicija	**2017.**	**2018.**	**Struktura udjela**	
			2017.	2018.
Dugotrajna imovina	2.765.761	2.811.908	54,64	58,02
Kratkotrajna imovina	2.295.621	2.034.153	45,36	41,98
Ukupna aktiva	**5.061.382**	**4.846.061**	**100,00**	**100,00**
Kapital	2.896.783	3.047.706	57,23	62,89
Dugoročne obveze	1.058.489	754.981	20,91	15,58
Kratkoročne obveze	1.106.110	1.043.374	21,85	21,53
Ukupna pasiva	**5.061.382**	**4.846.061**	**100,00**	**100,00**

Izvor: Izrada autora prema Financijskom izvještaju za 2017. i 2018. godinu poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

U promatranim razdobljima, najveći udio u aktivi ima dugotrajna imovina, koja u 2017. godini zauzima 54,64% ukupne aktive, dok u 2018. godini zauzima 58,02%. U pasivi,

najveći udio imaju kapital i rezerve, u 2017. godini zauzima 57,23% ukupne pasive, dok u 2018. godini zauzima 62,89% ukupne pasive. Zatim slijede kratkoročne obveze sa udjelom od 21,85% u 2017, te 21,53% u 2018. u ukupnoj pasivi. Dok najmanji udio zauzimaju dugoročne obveze sa samo 20,91% u 2017. i 15,58% u 2018. u ukupnoj pasivi. Vertikalna analiza bilance prikazuje kako je poduzeće u vrlo dobroj situaciji jer dugoročne i kratkoročne obveze ne zauzimaju veći udio.

Tablica 3. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Podravka d.d. za 2017. i 2018. godinu

Pozicija	**2017.**	**2018.**	**Struktura udjela**	
			2017.	2018.
Poslovni prihodi	2.082.358.639	2.186.391.012	98,01	98,96
Financijski prihodi	42.339.569	23.066.925	1,99	1,04
Ukupni prihodi	**2.124.698.208**	**2.209.457.937**	**100,00**	**100,00**
Poslovni rashodi	1.921.914.789	2.014.992.533	97,48	99,04
Financijski rashodi	49.736.994	19.608.776	2,52	0,96
Ukupni rashodi	**1.971.651.783**	**2.034.601.309**	**100,00**	**100,00**

Izvor: Izrada autora prema Financijskom izvještaju za 2017. i 2018. godinu poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Vertikalnom analizom računa dobiti i gubitka je vidljivo da poslovni prihodi imaju najveći udio u ukupnim prihodima (oko 98% oba dvije godine), kao i poslovni rashodi u ukupnim rashodima (prosječno 98%). Ostalih prihoda i rashoda za prikazane godine nije bilo, ali su se financijski prihodi i rashodi u 2018. godini smanjili svojom strukturom u odnosu na 2017. godinu.

4.4. Horizontalna analiza

„ Horizontalna analiza je analiza postotne promjene pozicija u financijskim izvještajima kroz duže vremensko razdoblje. Postupak određivanja postotka povećanja/smanjenja vrijednosti neke pozicije financijskog izvještaja u sukcesivnom vremenskom razdoblju u odnosu na bazno razdoblje.“ (Čular, M., 2013/2014: 55). Najčešće se provodi na temelju komparativnih financijskih izvještaja u kojima se mogu utvrditi određene promjene za promatrana vremenska razdoblja. Prilikom izrade analize za prikaz dinamike promjene koristi se bazni indeks koji nastaje određivanjem jedne godine kao bazne s kojim se ostale promatrane godine uspoređuju.

Tablica 4. Horizontalna analiza bilance poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

AKTIVA				
	2017.	**2018.**	**2018./2017.**	**Udio %**
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPISANI KAPITAL	0	0	0,00	0,00
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	2.811.907.940	2.875.024.107	63.116.167	2,24
I. Nematerijalna imovina	262.958.374	268.263.584	5.305.210	2,02
II. Materijalna imovina	2.390.505.385	2.459.144.589	68.639.204	2,87
III. Dugotrajna financijska imovina	6.365.619	6.753.040	387.421	6,09
IV. Potraživanja	0	0	0,00	0,00
V. Odgođena porezna imovina	152.078.562	140.862.894	-11.215.668	-7,37
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	2.015.316.374	2.041.324.726	26.008.352	1,29
I. Zalihe	878.150.634	939.649.898	61.499.264	7,00
II. Potraživanja	925.272.399	954.022.214	28.749.815	3,11
III. Kratkotrajna financijska imovina	787.775	732.729	-55.046	-6,99
IV. Novac u banci i blagajni	211.105.566	146.919.885	-64.185.681	-30,40
D. PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA, NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA	18.836.508	23.485.118	4.648.610	24,68
E. UKUPNO AKTIVA	4.846.060.822	4.939.833.951	93.773.129	1,94
PASIVA				
A. KAPITAL I REZERVE	3.047.705.886	3.125.489.911	77.784.025	2,55
I. Temeljni (upisani) kapital	1.566.400.660	1.566.400.660	0	0,00
II. Kapitalne rezerve	179.692.825	177.081.803	-2.611.022	-1,45
III. Rezerve iz dobiti	742.640.107	798.039.378	55.399.271	7,46
IV. Revalorizacijske rezerve	0	0	0,00	0,00
V. Zadržana dobit	310.892.070	399.314.707	88.422.637	28,44
VII. Dobit poslovne godine	205.711.298	140.049.109	-65.662.189	-31.92
IX. Manjinski interesi	42.368.926	44.604.254	2.235.328	5,28
B. REZERVIRANJA	70.610.968	72.848.340	2.237.372	3,17
C. DUGOROČNE OBVEZE	684.370.062	621.666.990	-62.703.072	-9,16
D. KRATKOROČNE OBVEZE	935.792.979	969.519.021	33.726.042	3,60
E. ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	107.580.927	150.309.689	42.728.762	39,72
F. UKUPNO PASIVA	4.846.060.822	4.939.833.951	93.773.129	1,94

Izvor: Izrada autora prema Financijskom izvještaju za 2017. i 2018. godinu poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Iz horizontalne analize aktive bilance poduzeća Podravka d.d. može se zaključiti povećanje dugotrajne imovine poduzeća u odnosu na 2017. godinu. Dugotrajna imovina se u 2018. godini u odnosu 2017. godine razdoblje povećala za 2,24%. Materijalna imovina u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu se povećala za 2,87%. Kod dugotrajne financijske imovine se dogodilo povećanje u 2018. godini za 6,09% u odnosu na 2017. godinu. Kratkotrajna imovina se povećala u 2018. godini za 1,29% u odnosu na baznu 2017. godinu. Novac u banci i blagajni bilježi smanjenje za 30,40% u odnosu na baznu 2017. godinu. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja, nedospjela naplata prihoda se u 2018. godini povećala za

24,68% u odnosu na 2017. godinu. Ukupna aktiva se u 2018. godini povećala za 1,94% u odnosu na 2017. godinu.

Horizontalnom analizom pasive prikazan je rast kapitala u promatranoj godini u odnosu na prethodno razdoblje i to za 2,55% u odnosu na baznu 2017. godinu. Kapitalne rezerve su se u 2017. godini manjile za 1,45% u odnosu na 2018. godinu. Rezerve iz dobiti su se u 2018. godini povećale za 7,46% u odnosu na baznu 2017. godinu. Rezerviranja su se u 2018. povećale 3,17% u odnosu na 2017. godinu. Dugoročne obveze su se u 2018. smanjile za 9,16% u odnosu na baznu 2017. godinu. Kratkoročne obveze su se u 2018. godini povećale za 3,60% u odnosu na 2017. godinu. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućega razdoblja se povećala za čak 39,72% u odnosu na baznu 2017. godinu. Iz prikazanih podataka prikazana su u smanjenja nekih pozicija bilance dok aktiva i pasiva bilježe povećanje u odnosu na svako promatrano razdoblje.

Tablica 5. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Opis	Iznos po godinama		Povećanje ili smanjenje	
	2017.	2018.	Iznos	Postotak (%) promjena
Poslovni prihodi	2.082.358.639	2.186.391.012	104.032.373	5,00
Poslovni rashodi	1.921.914.789	2.014.992.533	93.077.744	4,47
Financijski prihodi	42.339.569	23.066.925	-19.272.644	-0,93
Financijski rashodi	49.736.994	19.608.776	-30.128.218	-1,45
Ukupni prihodi	2.124.698.208	2.209.457.937	84.759.729	4,07
Ukupni rashodi	1.971.651.783	2.034.601.309	62.949.526	3,02
Dobit prije oporezivanja	153.046.425	174.856.628	21.810.203	1,05
Porez na dobit	30.617.475	32.275.049	1.657.574	0,08
Dobit razdoblja	122.428.950	142.581.579	20.152.629	0,97

Izvor: Izrada autora prema Financijskom izvještaju za 2017. i 2018. godinu poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Iz tablice 5. se može vidjeti da su se poslovni prihodi u 2018. godini povećali za 5% u odnosu n baznu 2017. godinu. Poslovni rashodi u 2018. godinu povećali za 4,47% u odnosu na 2017. godinu. Financijski prihodi su se smanjili za 0,93%, dok su se financijski rashodi smanjili za 1,45% u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu. Ukupni prihodi su se u 2018. godini povećali za 4,07% u odnosu na baznu 2017. godinu, dok su se ukupni rashodi povećali za 3,02%. Dobit razdoblja se povećala za 0,97% u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu.

4.5. Analiza rizika pomoću skupina financijskih pokazatelja

Za uspješno poslovanje svako poduzeće mora utjecati na svoje interne, ali i eksterne čimbenike u okruženju. Kada se govori o eksternim čimbenicima važno je spomenuti podjelu na tehnološke, ekonomske, pravno-političke te socio-kulturološke procese. Za poduzeće je od velike važnosti analizirati okruženje jer u protivnom može doći do ostvarivanja negativnog financijskog rezultata. Da se negativni financijski rezultat ne bi ostvario potrebno je proučavati financijske izvještaje i izučavati financijske pokazatelje koji prikazuju usporedbu tih izvještaja. U ovom poglavlju analizirati će se **financijski pokazatelji** kako bi se vidjelo kako poduzeće Podravka d.d. Koprivnica odgovara na rizik poslovanja. Za donošenje pravovremene odluke važno je odabrati pravi financijski pokazatelj. Oni se mogu podijeliti na:

1. pokazatelj likvidnosti;
2. pokazatelj aktivnosti;
3. pokazatelj zaduženosti;
4. pokazatelj ekonomičnosti;
5. te pokazatelj profitabilnosti.

4.5.1. Pokazatelji likvidnosti

Pomoću pokazatelja likvidnosti mjeri se i prikazuje sposobnost poduzeća kako bi podmirili svoje dospjele kratkoročne obveze i tekuće aktivnosti. Od iznimne su važnosti za financijske menadžere koji odlučuju o podmirivanju obveza prema dobavljačima, kreditorima, državi te mogu služiti kreditorima i dobavljačima za procjenjivanja financijskog stanja budućih poslovnih partnera. Najučestaliji pokazatelji likvidnosti su :

1. koeficijent tekuće likvidnosti;
2. koeficijent ubrzane likvidnosti;
3. koeficijent trenutne likvidnosti;
4. koeficijent financijske stabilnosti.

Tablica 6. Postupak izračuna pokazatelja likvidnosti

Naziv pokazatelja	**Brojnik**	**Nazivnik**
Koeficijent trenutne likvidnosti	Novac	Kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	Novac + potraživanja	Kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	Kratkotrajna imovina	Kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	Dugotrajna imovina	Kapital + kratkoročne obveze

Izvor: Izrada autora prema Žager, K, & Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja, Zagreb: Masmedia

U tablici 6. unesene su potrebne formule kako bi se izračunao svaki pojedini koeficijenti likvidnosti. Iz formule za koeficijent trenutne likvidnosti može se zaključiti kako on mjeri sposobnost poduzeća da podmiri svoje kratkoročne obveze. Nadalje, za koeficijent ubrzane likvidnosti postavlja se pitanje „Ima li poduzeće dovoljno kratkoročnih sredstava da podmiri dospjele obveze, ali bez prodaje zaliha?“. Za koeficijent tekuće likvidnosti može se reći kako je snažan pokazatelj kada potraživanja čine veći dio kratkotrajne imovine i dok postoji praksa kašnjenja u njihovoj naplati. Ukoliko je koeficijent financijske stabilnosti manji od 1 pokazuje da se iz dijela dugoročnih izvora mora financirati kratkotrajna imovina, a kada je veći od 1 da se dugotrajna imovina financira iz kratkoročnih obveza odnosno da postoji deficit obrnutog kapitala.

Tablica 7. Analiza pokazatelja likvidnosti poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Naziv pokazatelja	**2017.**	**2018.**
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,23	0,15
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,21	1,14
Koeficijent tekuće likvidnosti	2,15	2,11
Koeficijent financijske stabilnosti	0,71	0,70

Izvor: Izrada autora prema financijskom izvještaju za 2017. i 2018. godinu poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Koeficijent trenutne likvidnosti prikaz je pokrivenost kratkoročnih obveza likvidnom kratkotrajnom imovinom tj. novčanim sredstvima. On ne smije biti manji od 0,10. U prikazanom slučaju za baznu godinu on iznosi 0,65, a 2018. 0,39 iz čega se zaključuje da veličina koeficijenta trenutne likvidnosti ima zadovoljavajuću vrijednost u obje godine. Što dokazuje da poduzeće ima dostatna novčana sredstva za podmirenje kratkoročnih obveza.

Koeficijent ubrzane likvidnosti prikaza je kratkoročnih sredstava za podmirivanje dospjelih obaveza bez prodaje zaliha. Poželjna vrijednost je 1, a preporučena minimalna vrijednost 0.9. U promatranom poduzeću Podravke d.d. u obje godine je on veći od 1. Koeficijent

ubrzane likvidnosti pokazuje kako poduzeće ima dovoljno sredstava da bi podmirilo svoje dospjele obveze.

Koeficijent tekuće likvidnosti je omjer između obrtnih sredstava i kratkoročnih obveza prema izvorima. Vrijednost bi trebala biti veća od 2 ili više, što bi značilo da poduzeće ima dvostruko više gotovine, potraživanja i zaliha od kratkoročnih obaveza koje dolaze na naplatu. Iz tablice 7. može se vidjeti kako je u analiziranom razdoblju koeficijent tekuće likvidnosti veći od 2. U promatranom poduzeću zaključuje se kako poduzeće u obje godine ima povećanje kratkotrajne imovine u odnosu na kratkoročne obveze.

Koeficijent financijske stabilnosti u dvije promatrane godine prikazuje kako poduzeće ima dovoljno dugoročnih izvora kojim se financira kratkotrajna imovina. Koeficijent bi trebao biti manji vrijednosti od 1 što je slučaj u Podravci. Poduzeće je likvidno te je sposobno podmirivati vlastite kratkoročne obveze.

4.5.2. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti stavljaju u omjer prihode i rashode promatranog poduzeća te pokazuju koliko se prihoda ostvari po jednoj jedinici rashoda. Veličina pokazatelja ekonomičnosti treba biti veća od 1, a poželjno je da bude što veća. Ako je veličina pokazatelja viša od 1 to govori kako su prihodi veći od rashoda i da je poduzeće ostvarilo dobitak. Obrnuto, ako su pokazatelji manji od 1 poduzeće posluje s gubitkom te nije ekonomično. U pokazatelje ekonomičnost pripadaju:

1. pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja;
2. pokazatelj ekonomičnosti poslovnih aktivnosti (prodaje);
3. pokazatelj ekonomičnosti financiranja.

Tablica 8. Postupak izračuna pokazatelja ekonomičnosti

Naziv pokazatelja	**Brojnik**	**Nazivnik**
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi
Ekonomičnost poslovanja/prodaje	Prihodi od prodaje	Rashod prodaje
Ekonomičnost financiranja	Financijski prihodi	Financijski rashodi

Izvor: Izrada autora prema Žager, K, & Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja, Zagreb: Masmedia

U tablici 8. unesene su potrebne formule kako bi se izračunao svaki pojedini koeficijent ekonomičnosti. Pokazatelj ekonomičnosti dobiva se na način da se u omjer stavljaju ukupni prihodi poduzeća te ukupni rashodi poduzeća. Ekonomično poduzeće je ono u kojem su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda te je time koeficijent ekonomičnosti ukupnog poslovanja veći od 1, a kada je manji od 1 pokazuje da su ukupni rashodi veći od ukupnih prihoda te je poduzeće neekonomično. Kod koeficijenta ekonomičnog ukupnog poslovanja stavlja se u omjer prihode i rashode poslovnih aktivnosti (prodaje) i on ukazuje na uspjeh poslovanja poduzeća. Pokazatelj ekonomičnosti financiranja pokazuje omjer financijskih prihode te financijskih rashoda poduzeća. Poželjna vrijednost ovog omjera bi trebala biti što veća.

Tablica 9. Analiza pokazatelja ekonomičnosti poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Naziv pokazatelja	**2017.**	**2018.**
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,08	1,09
Ekonomičnost poslovanja/prodaje	1,08	1,09
Ekonomičnost financiranja	0,85	1,18

Izvor: Izrada autora prema financijskom izvještaju za 2017. i 2018. godinu poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Koeficijent ekonomičnosti ukupnog poslovanja u dvije godine je veći od 1. U 2017. godini dobiven je rezultat od 1,03 i on govori kako se na 1 kunu ukupnih rashoda generira 1,08 kuna ukupnih prihoda.

Koeficijent ekonomičnost poslovnih aktivnosti je u promatranim godinama veći od 1, što znači da Podravka d.d. na 1 kunu poslovnih rashoda 2017. godine generira 1,08 kuna poslovnih prihoda.

Koeficijent ekonomičnost financiranja je u 2017. godini bio manji od 1, dok je u 2018. godini bio veći od 1, što znači da Podravka d.d. na 1 kunu poslovnih rashoda 2017. godine generira 0,85 kuna financijskih prihoda.

S obzirom na izračunate pokazatelje poduzeće posluje ekonomično. Što su koeficijenti veći poduzeće više zarađuje po jedinici rashoda.

4.5.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti prikazuju brzinu cirkuliranja imovine u poslovanju. Ono predstavlja mjere poduzeća koje efikasno upotrebljava svoje resurse. Drugi naziv za pokazatelje aktivnosti je koeficijent obrtaja. Najčešći pokazatelji aktivnosti su:

1. koeficijent obrta ukupne imovine;
2. koeficijent obrta dugotrajne imovine;
3. koeficijent obrta kratkotrajne imovine.

Tablica 10. Postupak izračuna pokazatelja aktivnosti

Naziv pokazatelja	**Brojnik**	**Nazivnik**
Koeficijent obrta ukupne imovine	Ukupni prihodi	Ukupna imovina
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	Ukupni prihodi	Kratkotrajna imovina
Koeficijent obrta potraživanja	Prihod od prodaje	potraživanja
Trajanje naplate potraživanja	Broj dana u godini	Koeficijent obrta potraživanja

Izvor: Izrada autora prema Žager, K, & Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja, Zagreb: Masmedia

U tablici 10. prikazane su formule za izračunavanje pojedinog koeficijenta aktivnosti. Koeficijent obrta ukupne imovine predstavlja omjer stavlja ukupnih prihoda i ukupne imovine objašnjavajući koliko dana u godini poduzeće obrne svoju imovine i pretvori je u prihod. Poduzeće tako pokazuje svoju uspješnost u iskorištavanju svoje imovine za ostvarivanje rezultata. Poželjna vrijednost koeficijenta obrta ukupne imovine je da bude što veća. Koeficijentom obrta dugotrajne imovine prikazuje ukupne prihode te kratkotrajnu imovinu poduzeća kojim prikazuje efikasnost korištenja dugotrajne imovine s ciljem ostvarivanja prihoda. Koeficijent obrta kratkotrajne imovine prikazuje uspješnost korištenja kratkotrajne imovine kod ostvarivanja dobiti. U odnos stavlja ukupni prihod te kratkotrajnu imovinu koja upućuje koliko puta se kroz jednu godinu obrne kratkotrajna imovina poduzeća.

Tablica 11. Analiza pokazatelja aktivnosti poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Naziv pokazatelja	2017.	2018.
Koeficijent obrta ukupne imovine	0,44	0,45
Koeficijent obrta kratkotrajne imovine	1,05	1,08
Koeficijent obrta potraživanja	2,25	2,29
Trajanje naplate potraživanja	162	159

Izvor: Izrada autora prema financijskom izvještaju za 2017. i 2018. godinu poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Poželjna vrijednost koeficijenta obrta ukupne imovine je da bude što veća. Iz izračunatog pokazatelja vidljiva je optimalna razina tog koeficijenta. Koeficijent raste, u 2017. iznosi 0,44 što govori da je poduzeće u tijeku 2017. godine obrnulo ukupnu imovinu za 0,44 puta. Koeficijent obrta potraživanja u 2017. godine iznosi 3,25, što znači da je poduzeće obrnulo potraživanje 2,25 puta. Poduzeće svoja potraživanja naplati u prosjeku od 159 dana.

4.5.4. Pokazatelji profitabilnosti

Najvažniji dio financijske analize poslovanja poduzeća je analiza pokazatelja profitabilnosti koji u odnos povezuje profit s prihodima od prodaje i investicije. Ukupno promatrajući prikazuju učinkovitost cjelokupnog poslovanja poduzeća. Pomoću pokazatelja profitabilnosti mjeri se sposobnost poduzeća da ostvari dobit u odnosu prema prihodima, imovini ili kapitalu. Pokazatelji profitabilnosti se mogu podijeliti u dvije temeljne skupine:

1) Pokazatelje koji pokazuju profitabilnost u odnosu prema prodaji:
   − bruto marža profita;
   − i neto marža profita.
2) Pokazatelje koji pokazuju profitabilnost u odnosu prema ulaganjima:
   − rentabilnost imovine;
   − i rentabilnost kapitala.

Tablica 12. Postupak izračuna pokazatelja profitabilnosti

Naziv pokazatelja	Brojnik	Nazivnik
Bruto marža profita	Neto dobit + kamate	Ukupni prihod
Neto marža profita	Dobit prije poreza + kamate	Ukupni prihod
Rentabilnost imovine (ROA)	Neto dobit	Ukupna imovina
Povrat na uloženi kapital (ROE)	Neto dobit	Glavnica

Izvor: Izrada autora prema Žager, K, & Žager, L. (1999). Analiza financijskih izvještaja, Zagreb: Masmedia

U tablici 12. prikazane su potrebne formule za pojedine koeficijente profitabilnosti. Neto marža prikazuje omjer dobiti nakon oporezivanja (neto dobiti), uvećane za kamate te prihodima od prodaje poduzeća. Neto marža profita je najprecizniji pokazatelj ostvarenih finalnih učinaka koji pokazuje koliko ostvarenih poslova i koliki udio prihoda ostaje u obliku dobiti s kojom se može upravljati. Ostali prihod predstavlja dobit poduzeća te bi njegova vrijednost trebala biti što veća. Stopa povrata imovine prikaz je dobiti koje ono ostvari na jednu uloženu kunu imovine u poduzeću. Kod izračunavanja pokazatelja rentabilnosti treba uzeti u obzir starost dugotrajne imovine. Što je imovina starija to će poduzeće imati veće stope povrata za razliku od poduzeća koja se koriste novom imovinom što za posljedicu ima knjigovodstveno smanjenje vrijednosti imovine zbog amortizacije. Stopa povrata kapitala prikazuje koliko novčanih jedinica dobiti poduzeće ostvaruje na jednu jedinicu kapitala. Što je stopa povrata veća, to je poduzeće interesantnije za potencijalne dobavljače. Ulaganje je efikasno kada je povrat na ulog veći ili barem jednak kamatnoj stopi na oročena sredstva u banci. Na vrijednost rentabilnosti vlastitog kapitala utječe i smanjenje kapitala i rezervi. Zbog povećanja dobiti stopa rentabilnosti ne mora paralelno rasti. Kod zaključnog ocjenjivanja ovih pokazatelja potrebno analizirati udio zaduženosti u ukupnoj pasivi.

Tablica 13. Analiza pokazatelja profitabilnosti poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Naziv pokazatelja	**2017.**	**2018.**
Bruto marža profita	0,06	0,07
Neto marža profita	0,08	0,08
Rentabilnost imovine (ROA)	24,19	29,42
Povrat na uloženi kapital (ROE)	0,04	0,05

Izvor: Izrada autora prema financijskom izvještaju za 2017. i 2018. godinu poduzeća Podravka d.d. Koprivnica

Bruto marža profita označava udio bruto dobiti uvećanu za kamate s ukupnom prodajom poduzeća. Što je veća bruto marža to je poduzeće uspješnije u ostvarivanju zarade. U slučaju poduzeća Podravka d.d., poduzeće u promatrane dvije godina u prosječno 0,06% nedovoljno dobro ostvaruje zaradu. Neto marža profita postotni je prikaz prihoda poduzeća kojima ono raspolaže. Postotak koji u ovom slučaju ostaje poduzeću na slobodno raspolaganje je 0,08% od ukupnih prihoda. Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA) predstavlja iskorištenost imovine ostvarivanjem dobit s prosjekom od 24,19 %. Kod pokazatelja povrata na uloženi

kapital (ROE) u odnos se stavlja neto dobiti i kapitala, snaga zarade poduzeća je u prosjeku 0,05 %.

5. ZAKLJUČAK

Rizik je posvuda i dio je svih aktivnosti. Svi smo se u svom životu morali nositi s rizikom. Općenito, rizik je mogućnost gubitka. Ponekad o riziku razgovaramo u smislu izloženosti. Izloženost riziku mjera je mogućeg budućeg gubitka (ili gubitaka) koji može proizaći iz neke aktivnosti ili pojave. U poslu se izloženost riziku često koristi za rangiranje vjerojatnosti različitih vrsta gubitaka i za utvrđivanje koji su gubici prihvatljivi ili neprihvatljivi. Ti gubici mogu uključivati pravnu odgovornost, gubitak imovine ili štetu, neočekivani promet zaposlenika ili promjene u potražnji potrošača.

Izloženost riziku potencijalnog poduzeća mjera je rizika uključenog u predloženi novi poslovni pothvat. Ova vrsta izloženosti riziku često se mjeri proračunima poput izloženosti poslovnom riziku (BRE) ili vrijednosti rizika (VAR). Obje ove metode uključuju izračunavanje sirovog rizika ili rizika bez uzimanja u obzir drugih čimbenika množenjem vjerojatnosti ili vjerojatnosti da se događaj dogodi s količinom novca koji bi mogao biti izgubljen. BRE ide korak dalje i razmatra količinu ublažavanja rizika ili korake poduzete radi izbjegavanja ili zaštite od rizika.

Ako se osvrnemo na posljednje poglavlje ovog rada koje je usmjereno na financijsku analizu poslovanja poduzeća Podravka d.d. Koprivnica može se zaključiti kako poduzeće iskorištava sve vanjske i unutarnje čimbenike tržišta te dobro upravlja rizicima s kojima ostvaruje pozitivno poslovanje. Uvijek u narodu i u poslovanju postoji ona izreka „tko ne riskira ne profitira“ što znači da za preuzimanje bilo kakvog rizika je potrebna dobra priprema s realnim ciljevima.

LITERATURA

1. Andrijević, I. (2016.). Upravljanje poslovnim rizicima, Zagreb: Libertas-Plejada
2. Belak, V. (2001.). Osnove profesionalnog računovodstva, Split: Veleučilište u Splitu
3. Čular, M. (2013/2014): Analiza financijskih izvještaja; nastavni materijal, Ekonomski fakultet u Splitu
4. Dražić-Lutilsky, I. et al. (2010) Računovodstvo, III. izmijenjeno izdanje. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
5. Ivanović Z. (1997): Financijski menadžment, 2. prošireno izdanje. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Rijeka
6. Kadlec, Ž., Bedeković, M. (2018). „Utjecaj upravljanja rizicima na uspješnost poduzeća kroz implementaciju sustava upravljanja rizicima“, Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, Vol. 9 No. 1, str. 36-40. Preuzeto s: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=297453 Datum pristupa: 29.06.2019.
7. Kereta, J. (2004). Upravljanje rizicima, RRiF, broj 8., Zagreb
8. Pongrac, B., i Majić, T. (2015). 'Upravljanje poslovnim rizicima', Tehnički glasnik, 9(1), str. 94-98. Preuzeto s: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=203373&fbclid=IwAR0dgZ-OqeZedQ0UHRQD90-_20QA9x1hraDLXEAn2IUhyw8bCPNuiaXcGB4 Datum pristupa: 29.06.2019.
9. Službena stranica Podravka, Dostupno na: https://www.podravka.hr (14.09.2019.)
10. Šestanović, A., Vukas, J. i Stojanović, M. (2015): Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha. Obrazovanje za poduzetništvo - E4E, Visoka škola Nikole Šubića Zrinskog, Zagreb
11. Volarević, H. i Varović, M. (2013): Računovodstvo 1. Zagreb: Mate
12. Žager, K, & Žager, L. (2017). Analiza financijskih izvještaja, Zagreb: Masmedia
13. Žager, K., Tušek, B., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016): Računovodstvo I. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
14. Engler, C. (1987). Managerial Accounting. Illinois: Homewood.
15. Deželjin J. (1999). Poduzetnički menadžment, Alineja, Zagreb
16. Lacković Z., (2004) : Management malog poduzeća prvo izdanje, Grafika d.o.o., Osijek, Osijek

POPIS TABLICA

Tablica 1. SWOT analiza Podravke d.d. Koprivnica 15
Tablica 2. Vertikalna analiza bilance poduzeća Podravka d.d. za 2017. i 2018. godinu ... 16
Tablica 3. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Podravka d.d. za 2017. i 2018. godinu 17
Tablica 4. Horizontalna analiza bilance poduzeća Podravka d.d. Koprivnica 18
Tablica 5. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka poduzeća Podravka d.d. Koprivnica 19
Tablica 6. Postupak izračuna pokazatelja likvidnosti..... 21
Tablica 7. Analiza pokazatelja likvidnosti poduzeća Podravka d.d. Koprivnica 21
Tablica 8. Postupak izračuna pokazatelja ekonomičnosti 22
Tablica 9. Analiza pokazatelja ekonomičnosti poduzeća Podravka d.d. Koprivnica..... 23
Tablica 10. Postupak izračuna pokazatelja aktivnosti 24
Tablica 11. Analiza pokazatelja aktivnosti poduzeća Podravka d.d. Koprivnica..... 25
Tablica 12. Postupak izračuna pokazatelja profitabilnosti 25
Tablica 13. Analiza pokazatelja profitabilnosti poduzeća Podravka d.d. Koprivnica..... 26